

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРИЙНЯТО:

на засіданні Вченої ради ОНТУ
від 07.11.2023
Протокол № 6

ВВЕДЕНО В ДІЮ:

наказом ректора від 08.11.2023
№ 402-01 «Про введення в дію
Положень кафедри Харчової хімії,
експертизи та біотехнологій»

ПОЛОЖЕННЯ

про навчально-наукову лабораторію Дх-318
**«Навчально-наукова лабораторія хімічних сенсорних систем
та інструментальних методів аналізу»**
кафедри Харчової хімії, експертизи та біотехнологій

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення визначає основні завдання, функції, структуру та організацію діяльності навчально-наукової лабораторії, порядок її кадрового забезпечення, а також принципи взаємовідносин з іншими структурними підрозділами Університету.

1.2. Навчально-наукова лабораторія Дх-318 «Навчально-наукова лабораторія хімічних сенсорних систем та інструментальних методів аналізу» (далі – Навчально-наукова лабораторія) є структурним навчальним підрозділом кафедри Харчової хімії, експертизи та біотехнологій (далі – кафедра) факультету Експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі (далі – факультет) Навчально-наукового технологічного інституту харчової промисловості ім. К.А.Богомаза (далі – ННТІХП ім. К.А.Богомаза), Одеського національного технологічного університету (далі – ОНТУ), яка створюється для організації та проведення навчальної та наукової діяльності з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень навчальних дисциплін за спеціальностями (освітніми програмами), для виконання фундаментальних та прикладних науково-дослідних робіт, що відповідають профілю кафедри ХХЕтаБ та науковій школі з метою розв'язання актуальних наукових проблем із залученням викладачів, докторантів, аспірантів та студентів.

1.3. Навчально-наукова лабораторія створюється за умови планування лабораторних занять за дисциплінами кафедри відповідно до навчальних та робочих навчальних планів.

1.4. Навчально-наукова лабораторія створюється, реорганізовується та ліквідується відповідними наказами ректора ОНТУ за поданням завідувача кафедрою ХХЕтаБ.

1.5. У своїй діяльності навчально-наукова лабораторія керується нормативно-правовими актами України у галузі освіти та науки, Статутом ОНТУ, наказами ректора, розпорядженнями проректора з НП та НР, рішеннями вчених рад ОНТУ та ННТІХП ім. К.А.Богомаза, Методичної ради ОНТУ, розпорядженнями директора ННТІХП ім. К.А.Богомаза та протокольними рішеннями завідувача кафедри ХХЕтаБ, Положенням про кафедру, документацією системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ОНТУ та цим Положенням.

1.6. Зміни до Положення про навчально-наукову лабораторію вносяться у порядку, встановленому в ОНТУ.

1.7. Зміст роботи навчально-наукової лабораторії визначається планами роботи ОНТУ, ННТІХП ім. К.А.Богомаза, кафедри ХХ ЕтаБ та змістом робочих програм навчальних дисциплін, закріплених за кафедрою ХХЕтаБ.

1.8. Діяльність навчально-наукової лабораторії здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять, розкладу екзаменів, графіків консультацій та затверджених завідувачем кафедри ХХ ЕтаБ річних планів.

1.9. У кінці кожного семестру завідувач лабораторії звітує про діяльність лабораторії на засіданні кафедри за звітний період, а також надає звіт завідувачу кафедри про виконану роботу та пропозиції щодо діяльності навчально-наукової лабораторії на наступний період.

1.10. Планування, перерозподіл та контроль використання навчально-наукової лабораторії в цілях організації освітнього процесу виконується її завідувачем або особою, яка призначена в установленому порядку його заміщати.

1.11. Позааудиторна робота у навчально-науковій лабораторії здійснюється згідно з затвердженим графіком.

1.12. Документація навчально-наукової лабораторії складається з:

- методичних рекомендацій до виконання (лабораторних) робіт у лабораторії;
- інструкцій з експлуатації обладнання лабораторії;
- посадових інструкцій співробітників лабораторії відповідно до штатного розпису;
- інструкцій з охорони праці та пожежної безпеки для працівників лабораторії, здобувачів, та інших осіб, які залучаються до робіт в лабораторії;
- журналів реєстрації інструктажів з питань охорони праці та пожежної безпеки;

- паспортів приміщень лабораторії та робочих місць;
- календарних планів лабораторних робіт, що затверджуються на навчальний рік за семестрами.

1.13. Усі матеріальні цінності лабораторії, включно з обладнанням, пристроями, меблями, допоміжними засобами та матеріалами обліковуються в інвентарному описі встановленого зразка завідувачем лабораторії, який є повністю відповідальним за їхнє збереження.

1.14. Облік та списання морально та фізично застарілого обладнання проводяться відповідно до встановленої в ОНТУ процедури.

1.15. Перед початком навчального року комісією, призначеною наказом ректора, проводиться огляд навчально-наукової лабораторій з метою визначення стану готовності до проведення занять.

2. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОЇ ЛАБОРАТОРІЇ

2.1. Навчально-наукова лабораторія створена з метою якісної підготовки здобувачів ступенів вищої освіти бакалавр, магістр, доктор філософії спеціальності 181 «Харчові технології», 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», 162 «Біотехнологія та біоінженерія», (освітні програми «Технологія експертизи та безпека харчової продукції», Технології м'ясних і рибних продуктів», «Технології молока, жирів і продуктів для індустрії краси», «Біотехнології та біоінженерія» та ін.).

2.2. Основними завданнями навчально-наукової лабораторії є:

2.2.1. Сприяння підвищенню якості підготовки здобувачів та поглиблення й закріплення теоретичних знань шляхом їхнього практичного опрацювання в лабораторних умовах, формування практичних навичок, вмінь та ключових для відповідного фаху компетентностей.

2.2.2. Підготовка та проведення на високому науковому, методичному і технічному рівні лабораторних, практичних, факультативних, гурткових занять згідно з чинними робочими програмами дисциплін, закріплених за кафедрою, планами роботи студентських наукових гуртків і факультативів та методичними рекомендаціями щодо їхнього виконання.

2.2.3. Створення належних умов для підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників ОНТУ, інших закладів освіти та організацій.

2.2.4. Формування методичної бази кафедри для забезпечення освітнього процесу і самостійної роботи здобувачів.

2.2.5. Створення учасникам освітнього процесу безпечних умов праці та навчання відповідно до чинних законодавчих та нормативних актів.

2.2.6. Об'єднання інтелектуальних, фінансових та матеріально-технічних ресурсів при виконанні наукових досліджень.

2.2.7. Впровадження результатів наукових досліджень у виробництво та у навчальний процес.

2.2.8. Матеріально-технічне, правове та інформаційне забезпечення виконання наукових досліджень.

2.2.9. Оприлюднення результатів наукових досліджень (крім випадків, які пов'язані з дотриманням умов конфіденційності) на конференціях, семінарах та у наукових виданнях.

2.2.10. Розвиток кадрового потенціалу університету та відповідних наукових шкіл.

2.2.11. Систематичне оновлення та удосконалення лабораторної бази, технічних засобів дослідження.

2.2.12. Створення належних та ефективних умов на сучасному науково-технічному рівні для проходження стажування працівників інших закладів освіти.

3. ФУНКЦІ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОЇ ЛАБОРАТОРІЇ

3.1. Для виконання основних завдань навчально-науковою лабораторією виконуються такі функції:

3.1.1. Задля виконання завдання щодо сприяння підвищенню якості підготовки здобувачів навчально-науковою лабораторією реалізуються наступні функції:

- організація освітньої діяльності навчально-наукової лабораторії на засадах академічної доброчесності;
- участь у процесах забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності відповідно до Статуту ОНТУ;
- участь в організації та здійсненні співробітництва з установами та організаціями за напрямками діяльності кафедри ХХЕтаБ, ННТІХП ім. К.А.Богомаза;
- участь в удосконаленні системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ОНТУ в рамках процесів, які реалізуються на рівні кафедри ХХЕтаБ та навчально-наукової лабораторії;
- забезпечення використання сучасних технічних засобів і обладнання та новітніх технологій навчання для викладачів та здобувачів;
- залучення здобувачів до практичної діяльності в навчальних та наукових проектах кафедри ХХЕтаБ;
- матеріально-технічне, правове та інформаційне забезпечення виконання наукових досліджень;
- організація позааудиторної, самостійної роботи здобувачів денної та заочної форм навчання з метою розвитку творчих та дослідницьких здібностей здобувачів;

- забезпечення роботи інформаційного порталу кафедри ХХЕтаБ;

- планування діяльності навчально-наукової лабораторії, своєчасне та якісне виконання планів, своєчасне складання звітної документації всіх рівнів та представлення її на вимогу в установленому порядку;

- обґрунтування та ініціювання процедури придбання обладнання, матеріалів тощо, а також оформлення службових записок з метою оновлення матеріально-технічної бази навчально-наукової лабораторії.

3.1.2. Задля виконання завдання щодо підготовки та проведення лабораторних та практичних занять з дисциплін кафедри на високому науковому, методичному і технічному рівні виконуються такі функції:

- розробка спільно з провідними викладачами кафедри методики проведення лабораторних та практичних занять відповідно до робочого навчального плану та робочих програм з дисциплін;

- організація та проведення заходів щодо впровадження інноваційних освітніх технологій в усі види навчальних занять, які проводяться на кафедрі ХХЕтаБ;

- проведення (супровід) лабораторних та практичних занять відповідно до розкладу навчального процесу та графіків позааудиторної роботи здобувачів.

3.1.3. З метою виконання завдання щодо формування методичної бази забезпечення освітнього процесу і самостійної роботи здобувачів кафедри ХХЕтаБ на рівні навчально-наукової лабораторії виконуються наступні функції:

- організація обліку навчально-методичного забезпечення дисциплін кафедри;

- створення та організація роботи кафедральної бібліотеки навчально-методичної літератури, зокрема електронної;

- сприяння науково-педагогічним працівникам кафедри у розміщенні в репозитарії ОНТУ навчально-методичних матеріалів, що є складовими навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін кафедри та проведення поточного аналізу щодо їх актуальності та наявності у повному обсязі відповідно до вимог нормативної бази ОНТУ.

3.1.4. Задля виконання завдання щодо створення належних та ефективних умов для підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників та інших категорій працівників на рівні навчально-наукової лабораторії виконуються наступні функції:

- проведення метрологічної атестації та перевірки контрольно-вимірювальної апаратури;

- створення сприятливих умов науково-педагогічним працівникам, аспірантам і здобувачами вищої освіти для виконання робіт відповідно до індивідуальних планів щодо підвищення кваліфікації (стажування).

3.1.5. Для виконання завдання щодо створення безпечних умов праці учасникам освітнього процесу на рівні навчально-наукової лабораторії виконуються наступні функції:

- об'єднання інтелектуальних, фінансових та матеріально-технічних ресурсів при виконанні наукових досліджень;
- організація в навчально-науковій лабораторії сприятливих умов для безпечного викладання навчальних дисциплін кафедри ХХЕтаБ, контроль за дотриманням вимог з охорони праці, пожежної безпеки та ін.;
- впровадження результатів наукових досліджень виробництво та у навчальний процес;
- розробка та узгодження інструкцій з охорони праці відповідно до встановлених в університеті вимог;
- проведення інструктажів з охорони праці із здобувачами вищої освіти та науково-педагогічними працівниками кафедри, а також з особами, які проходять підвищення кваліфікації (стажування) на кафедрі (навчально-науковій лабораторії);
- організація контролю за навчально-науковою лабораторією (відкриття-закриття приміщень, контроль за зберіганням тощо).

3.1.6. Задля виконання оперативних завдань завідувача кафедри ХХЕтаБ та директора ННТІХП ім. К.А.Богомаза на рівні навчально-наукової лабораторії реалізуються наступні функції:

- участь співробітників навчально-наукової лабораторії кафедри у засіданнях кафедри ХХЕтаБ;
- виконання поточних завдань завідувача кафедри ХХЕтаБ, директора ННТІХП ім. К.А.Богомаза, в межах основних завдань та функцій навчальної лабораторії.

3.1.7. Задля організації та виконання фундаментальних та прикладних науково-дослідних робіт:

- оприлюднення результатів наукових досліджень (крім випадків, які пов'язані з дотриманням умов конфіденційності) на конференціях, семінарах та у наукових виданнях;
- розвиток кадрового потенціалу університету та відповідних наукових шкіл;
- надання наукових, консультаційних, експертних та інших видів послуг, напрям яких відповідає науковим напрямкам діяльності лабораторії, організаціям, підприємствам, установам та фізичним особам;
- пошук споживачів наукової продукції університету;
- забезпечення комерціалізації результатів наукових досліджень та впровадження їх у виробництво.

4. ОБОВ'ЯЗКИ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОЇ ЛАБОРАТОРІЇ

4.1. Забезпечення належних умов освітньої діяльності:

- залучення науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, студентів університету до виконання науково-дослідних робіт;
- збір та узагальнення результатів наукових досліджень за напрямком діяльності навчально-наукової лабораторії;
- підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів;
- забезпечення здобувачів необхідними приладами, хімічними реактивами, посудом;
- створення на робочих місцях безпечних умов праці відповідно до вимог чинного законодавства України.

4.2. Підтримка у робочому стані, ремонт та оновлення обладнання, приладів, стендів тощо.

5. КЕРІВНИЦТВО НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОЇ ЛАБОРАТОРІЇ

5.1. Завідувач лабораторії несе персональну відповідальність за виконання покладених на навчально-наукову лабораторію завдань і функцій.

5.2. Завідувач лабораторії є відповідальним за безпечний стан робочих місць, обладнання, приладів, інструментів, інвентарю тощо.

5.3. Контролює дотримання безпечних і нешкідливих умов проведення освітнього процесу на кафедрі.

5.4. Не допускає до проведення навчальних занять або робіт здобувачів освіти та працівників ОНТУ без належного спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту.

5.5. Дозволяє використання у навчально-науковій лабораторії обладнання, що передбачено типовими переліками, затвердженими Міністерством освіти і науки України.

5.6. Вимагає у встановленому порядку забезпечення спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту здобувачів освіти та працівників закладу освіти.

5.7. При настанні під час освітнього процесу нещасного випадку вживає заходів, передбачених Положенням про порядок розслідування нещасних випадків.

5.8. Розробляє і переглядає (один раз на 5 років) інструкції з охорони праці та безпеки життєдіяльності під час проведення освітнього процесу у навчально-науковій лабораторії.

5.9. Бере участь у розробці окремого розділу з охорони праці, безпеки життєдіяльності колективного договору.

5.10. Завідувач лабораторії повинен знати:

- методики проведення лабораторних робіт з навчальних дисциплін, що закріплені за кафедрою;
- обладнання лабораторій, правила його експлуатації;
- правила приготування, розміщення та зберігання хімічних реактивів (у разі їх використання);
- правила безпеки та гігієни праці, охорони навколишнього середовища.

5.11. Завідувач лабораторії повинен вміти надавати домедичну допомогу.

5.12. Завідувач лабораторії повинен виконувати завдання та обов'язки відповідно посадової інструкції.

5.13. Контроль за діяльністю працівників навчально-наукової лабораторії здійснюють завідувач лабораторії і завідувач кафедри Харчової хімії, експертизи та біотехнологій.

6. ПРАВА ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

6.1. Лабораторія має право вносити на розгляд керівництва ОНТУ пропозиції щодо поліпшення її діяльності.

6.2. Має право на забезпечення необхідним обладнанням, хімічними реактивами та посудом, засобами протипожежної безпеки.

6.3. Має право на проведення планово-запобіжних ремонтів.

6.4. Має право приймати участь у відкритому огляді-конкурсі ОНТУ у номінації на кращу навчально-наукову лабораторію.

7. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

7.1. Навчально-наукова лабораторія розміщується на закріплених наказом ректора за нею площах (приміщеннях) університету.

7.2. Закріплені за навчально-науковою лабораторією майно та приміщення є складовою частиною власності ОНТУ; вони не можуть бути вилучені або передані іншим підрозділам.

7.3. Приміщення лабораторій повинні мати природне та штучне освітлення, бути світлими, теплими і сухими. Обладнання, інструменти, колір фарбування стін добираються відповідно до вимог ергономіки з використанням сигнальних кольорів і законів безпеки.

7.4. Навчально-наукова лабораторія облаштована: демонстраційним столом, аудиторною дошкою, технічними засобами навчання, навчально-наочними приладами (спектрофотометр, рефрактометр, ваги електронні

аналітичні, іономер, сушильна шафа), постійними та змінними навчально-інформаційними стендами, обладнанням загального призначення та спеціальним обладнанням (витяжною шафою, секційними шафами для посуду, інструментів та навчально-наочного обладнання, шафи з хімічними речовинами) тощо для виконання лабораторних робіт здійснюється відповідно до характеру діяльності навчально-наукової лабораторії.

7.5. Приміщення навчально-наукової лабораторії повинні мати:

- куточки з охорони праці та пожежної безпеки;
- аптечки з набором медикаментів для надання першої домедичної допомоги;
- первинні засоби пожежогасіння відповідно до Правил пожежної безпеки.

7.6. Заборонено використання приміщень навчально-наукової лабораторії, її обладнання та навчально-методичного забезпечення в цілях, не передбачених організаційною документацією ОНТУ.

7.7. Проведення лабораторних робіт дозволяється здобувачам тільки у присутності викладача або працівника кафедри ХХЕтаБ.

7.8. Навчально-методичне забезпечення навчально-наукової лабораторії складається з:

- календарних планів з дисциплін, що вивчаються;
- методичних рекомендацій для виконання лабораторних робіт, дослідів, спостережень, практикумів;
- довідникової і нормативно-технічної літератури;
- інших навчально-методичних матеріалів (стендів, макетів тощо).

8.ВЗАЄМОДІЯ З ІНШИМИ СТРУКТУРНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ

8.1. У процесі здійснення своїх функцій навчально-наукова лабораторія взаємодіє з наступними структурними підрозділами ОНТУ:

- з навчально-науковими інститутами, факультетами, кафедрами ОНТУ – з питань планування та реалізації освітнього процесу;
- з Навчальним центром організації освітнього процесу – з питань планування, проведення освітнього процесу та контролю результатів набутих знань та вмінь здобувачами вищої освіти; навчально-методичного забезпечення освітнього процесу та його документального забезпечення;
- з структурними підрозділами, які відповідальні за інноваційні проекти освіти та здійснюють моніторинг якості вищої освіти. Задля участі кафедри ХХЕтаБ та навчально-наукової лабораторії у національних та міжнародних програмах

та навчально-наукової лабораторії у національних та міжнародних програмах (проектах) та впровадження інструментів гарантії якості вищої освіти та освітньої діяльності;

- з адміністративно-господарськими відділами та службами – з питань забезпечення відповідних умов для проведення освітньої діяльності навчально-наукової лабораторії;

- з науково-технічною бібліотекою – з питань забезпечення освітнього процесу навчально-методичною літературою;

- з планово-фінансовим відділом, фінансово-бухгалтерською службою – з фінансових питань, що стосуються діяльності навчально-наукової лабораторії; з питань оплати праці співробітників; з питань зберігання, переміщення та списання обладнання та інших матеріальних цінностей; матеріально-технічного забезпечення тощо;

- з іншими структурними підрозділами ОНТУ, які беруть участь у реалізації основних завдань навчально-наукової лабораторії.

8.2. Порядок співробітництва навчально-наукової лабораторії зі сторонніми організаціями визначається навчальними планами підготовки здобувачів вищої освіти, договорами про співпрацю тощо, а також характером та обсягом наукової роботи кафедри ХХЕтаБ.

9. ОХОРОНА ПРАЦІ

9.1. Навчально-наукова лабораторія відповідає за створення та забезпечення безпечних і нешкідливих умов освітнього процесу на кафедрі ХХЕтаБ.

Завідувачка кафедри Харчової хімії,
експертизи та біотехнологій

Антоніна КАПУСТЯН

Погоджено:

Проректор з НП та НР

Федір ТРІШИН

В.о. проректора з НР

Тетяна БОРДУН

Директор ННТІХП

ім. К.А.Богомаза

Ірина СОЛОНІЦЬКА

В.о. директора НЦООП

Любов ЛАНЖЕНКО

Начальник юридичного відділу

Діана ТАРАНОВА